

דף

הדרן

על הדרף

תכט

של הקרניים ושוקיו כו' וזה שהם פסולים לחצוצרות וחלילין כו' הוא מפני שהם עצמם מאוסים לגבוה.

ו. אבל בהענין דכשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה, יש פרט שאינו דומה לגמרי לקני היולדת, שבכבש מדגישים (ירידה ו) סיבה אחת, השינוי כשהוא מת לגבי לפני כן "כשהוא חי"; משא"כ בקנים אומרת המשנה כמה מקרים: הכהן לא נמלך, אינה יודעת מה נתנה, אין יודע מה עשה כו' (ופרטי החילוקים בין מין אחד לב' מינים כו'), שמפני שצריך להקריב שבעה (שמונה) קרבנות.

לכ מביאה המשנה: ר"ש בן עקשיא אומר זקני עם הארץ כל זמן שמזקינים דעתן מטופת עליהן כו' זקני תורה כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבת עליהם כו', שבפרט הראשון ישנה הנקודה הנ"ל.

ולכ הוא מקדים "זקני עם הארץ כל זמן שהם מזקינים דעתן מיטרפת כו'" כדי להסמיק זה לכשהוא חי כו':

ר"ש בן עקשיא אומר שבזמן הזקנה הרי תלמידי חכמים ("באים לידי תשות כח", "נחלשים ויפסיד גופם" ואעפ"כ "תרבה חכמתם" כמש"כ בפיה"מ לרמב"ם כאן. אבל) עפ"י טבע נעשה חולשת שכלם כמו שרואים את זה אצל זקני עם הארץ, ואעפ"כ "זקני תורה.. דעתם מתיישבת עליהם", היינו שלמרות שמעלתם (והסיבה הראשונה) היא מה שהם תלמידים חכמים, א"כ לכאורה חידוש מספיק הוא מה ששכלם אינו נקטן, דלא כזקני עם הארץ (שהוזכרו לפני כן) שדעתם מיטרפת - הרי החידוש הוא גדול עוד יותר, ש"תרבה חכמתם ויתחזק שכלם ויוסיפו שלימות" עוד יותר ממה שהיו תלמידי חכמים לפני זה.

ובפרט זו הרי זה דומה יותר לתוכן הענין דקנים דלעיל, כי (בזקני תורה) הרי זה "כל זמן שהם מזקינים", שאין זה ענין (סיבה וירידה) חד פעמי, אלא כל יום נעשה יותר חלישות הגוף, ולכן עפ"י טבע צריך להיות כל יום יותר חלישות השכל (כבזקני עם הארץ שכך זמן שמזקינים דעתן מיטרפת) - הנה אדרבה כל יום ויום דעתן מתיישבת עליהן יותר,

[וי"ל שזהו נוגע להלכה לענין ישיבה בסנהדרין שצריך להיות שם בעלי זקנה (כמבואר בסנהדרין י"ז ע"א)].

בדוגמת הענין דקנים הנ"ל, שע"י כל ירידה וספק מיתוספים עוד ועוד קרבנות.

וזוהו הנפק"מ להלכה מהמאמר (כבש) כשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה, שאע"פ שהחצוצרות וכו' שעושים מן (הקרניים וכו') של הכבש המת כבר הופרדו מהכבש ויש בהם שינוי מעשה, ושבעת הקולות אינם קולות של הכבש (אפילו לא של שוקיו, עורו כו') אלא זהו קול של חצוצרות חלילין, תוף כו', שבעה אופני קול שאין להם שייכות אל ה"קולו אחד" של הכבש החי - אעפ"כ אומרים שזהו "קולו שבעה", שאפילו כשהם שבעה קולות נשאת בתוקפה השייכות שלהם (בנוגע לדיני התורה - האיסור לגבוה) ל"קולו אחד" של הכבש החי ואין בו שינוי לגבי דין נעבד (לגבי גבוה).

אבל בזה אפשר לפרש בשני אופנים:

א. זה שקרני פסולין לחצוצרות ושוקי לחלילין כו' הוא רק מהטעם שמאחר שהם באים מהכבש, לכן נשאר עליהם האיסור לגבוה, אבל ה"שם ע"ז" - נעבד (לגבי גבוה), אינו חל עליהם, שהרי נעשו מציאות חדשה.

ב. זה שקרני פסולין לחצוצרות כו' הוא כמו הכבש עצמו שהוא פסול למזבח, כי חל עליהם "שם ע"ז", נעבד (לגבוה), וממילא הם עצמם מאוסים לגבוה.

וי"ל הנפק"מ לפועל: לאופן הא', הרי מאחר שנעשו מציאות חדשה, האיסור אינו אלא מדרבנן, ולאופן הב' האיסור הוא מדאורייתא, נעבד (לגבוה).

וזוהו שאמר ר' יהושע "זהו שאמרו כשהוא חי כו'", שהדין שבמשנה בענין הקרבנות שהיולדת מביאה, נתן ביאור בהענין דכשהוא חי כו':

כשם שבקנים, למרות שסיבת החיוב הוא ספק (בהקנים שהייתה מחוייבת בהן), מ"מ גם קרבנות אלו הם בדוגמת "קולו", שיש להם גדר חובה כמו הקרבנות הראשונים, עד"ז הוא גם בנוגע להענין דכבש הנעבד:

למרות שקרניו ושוקיו כו' נשתנה ונעשו מציאות חדשה, ולכאורה אינו שייך שיחול עליהם הפסול למזבח כמו שזה הי' כשהיו מחוברים לכבש כשהוא חי, אעפ"כ אומרים "כשהוא מת קולו שבעה", שחל עליהם פסול עצמי ומדאורייתא כמו "קולו", ש"נעשו כשפודין של ע"ז", ש"השם ע"ז" - נעבד (וממילא - האיסור לגבוה) נעשה השם